

VERGROENING VAN DE FISCALITEIT: WAAR WACHTEN WE NOG OP?

Kris Bachus

Het klimaat en de werkgelegenheid zitten tegelijkertijd in een crisis, en dat terwijl de overheid de hand op de knip houdt wegens de strenge begrotingsdoelstellingen. In deze impulsnota zoeken we een manier om dit dilemma te doorbreken door de belastingen op milieuvervuiling en energie (een beetje) te verhogen, en de lasten op arbeid (een beetje) te verlagen.

De OESO en de Europese Commissie hebben de laatste tien jaar met de regelmaat van een klok rapporten gepubliceerd waaruit blijkt hoe hoog de lasten op arbeid in België zijn. Telkens is de reactie van de Belgische politiek dat we daar nu toch wel eens iets aan moeten doen. Aangezien lastenverlagingen in tijden van een (schijnbaar eeuwigdurende) economische crisis niet echt voor de hand liggen, geraakte het woord 'verschuiving' steeds meer in zwang: we moeten op zoek gaan naar manieren om de belastingdruk (deels) te verschuiven van arbeid naar andere basissen. Financiële transacties, vermogen, vastgoed én milieu passeren de revue als mogelijke kanshebbers.

De Europese Commissie en de OESO dringen vooral aan op een uitbreiding van de milieubelastingen. Toch geraakt in België de mogelijkheid om in te zetten op een groene belastinghervorming niet van de grond. Nochtans zijn er heel wat voordelen en opportuniteiten. Een klein overzicht:

- 1) Met een (gedeeltelijke) verschuiving van de belastingdruk van arbeid naar milieuvervuiling en energiegebruik slaat de overheid veel vliegen in één klap. Het Belgische CO₂-reductiebeleid, dat zelf dreigt in een crisis te geraken zodra de economie weer aantrekt, vaart er wel bij. Daarnaast kan ook de werkloosheid dalen dankzij de lastenverlaging op arbeid.
- 2) Het pakket van deze twee ingrepen mag liefst geen geld kosten (begrotingsproblemen!), maar liefst ook geen geld opbrengen, omdat het in dat geval om een belastingverhoging zou gaan, wat het herstel van de economie kan fnuiken. Wel, een goed ontworpen groene belastinghervorming voldoet precies aan die beide voorwaarden.
- 3) België vergelijkt zichzelf graag met de buurlanden. Welnu, we komen er in de internationale vergelijkingen steevast uit als het land met de hoogste lasten op arbeid, en de laagste op energie. Zelfs in de EU-27 zijn we absolute top voor het één en absolute achterblijver voor het ander. Er is dus duidelijk beleidsmarge, en na de hervorming zullen we ons op geen van beide vlakken op een 'abnormaal' niveau bevinden, wat vandaag de dag eigenlijk wél het geval is.
- 4) De beslissing om meer op milieubelastingen in te zetten hoeft niet enkel op basis van milieuargumenten te worden genomen. Met het huidige klimaatbeleid zullen Vlaanderen en België in de toekomst grote hoeveelheden 'hete lucht' moeten kopen in het buitenland, waar mogelijk nog zware boetes bovenop komen. Inzetten op de noodzakelijke CO₂-winsten kan zo honderden miljoenen euro's opleveren.

Natuurlijk is een groene belastinghervorming iets dat nauwkeurige planning en berekening vergt. Er moet aandacht zijn voor de competitiviteit, om te vermijden dat de energie-intensieve industrie ons land zou verlaten. Er moet ook aandacht zijn voor de sociale gevolgen. Duurdere energie wordt door de armsten het meest gevoeld, terwijl de voordelen van een lastenverlaging op arbeid niet noodzakelijk de zwaksten ten goede komt. Maar voor deze beide risico's zijn oplossingen. Een deel van de opbrengsten van de hogere milieubelastingen kan worden besteed aan sociale en economische compensaties. Hierbij voeren we een pleidooi om dit op een goede manier te doen: kortingen en vrijstellingen zijn niet goed, omdat ze de incentive tot energiebesparing teniet doen. Compensaties zoals geld voor onderzoek en ontwikkeling of een belastingkrediet voor de allerarmsten zijn veel beter.

Vergroening van de subsidies

Waar de vergroening van de belastingen nog vlot het maatschappelijk debat haalt, geldt dit niet voor de subsidies. Nochtans zijn er in België heel wat subsidies die een foute stimulans geven, zoals subsidies en belastingkortingen op fossiele brandstoffen, op vervuilende transportmodi en op bedrijfswagens. Ook op een vermindering daarvan dringt de Europese Commissie sterk aan. Een debat over de vergroening van de fiscaliteit omvat best zowel de belastingen als de subsidies. Welke zin heeft het immers als we de belastingen op fossiele brandstoffen gaan verhogen, terwijl er nog tal van subsidies voor diezelfde brandstoffen bestaan?

Meerdere studies van het Federaal Planbureau tonen aan dat de netto-gevolgen van een groene belastinghervorming voor de werkgelegenheid wel degelijk positief zijn, mits de hervorming inzet op de juiste modaliteiten.

Conclusie

Dankzij een verschuiving van de lasten op arbeid naar milieuvervuiling en energie wordt arbeid goedkoper, waardoor de competitiviteit van onze economie wordt aangezwengeld en de werkloosheid kan dalen. Energie wordt duurder, waardoor we onze internationale engagements in verband met klimaatverandering kracht bijzetten. Een win-winsituatie zoals er zich in het huidige politieke tijdperk nog zelden aandienen.

Bio

Kris Bachus is onderzoeksleider milieubeleid en duurzame ontwikkeling aan het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) van de KU Leuven, en werkt aan een doctoraat over milieubelastingen.